

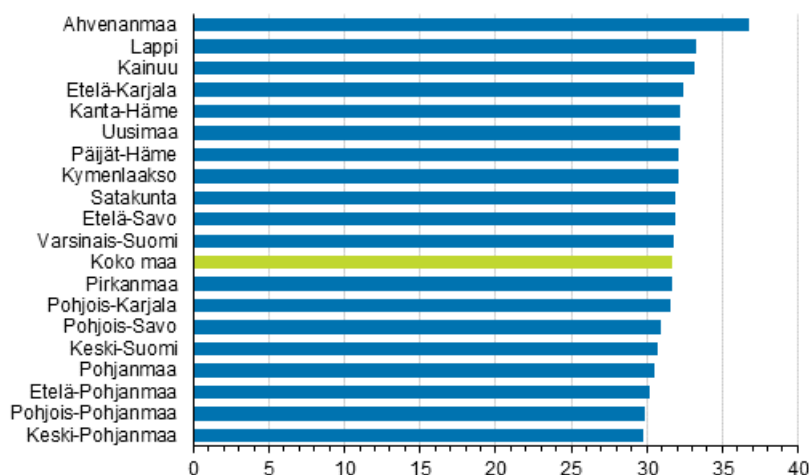
Siviilisäädyn muutokset 2017

Vuosikatsaus

Pohjanmaan maakunnissa nuorimpina naimisiin

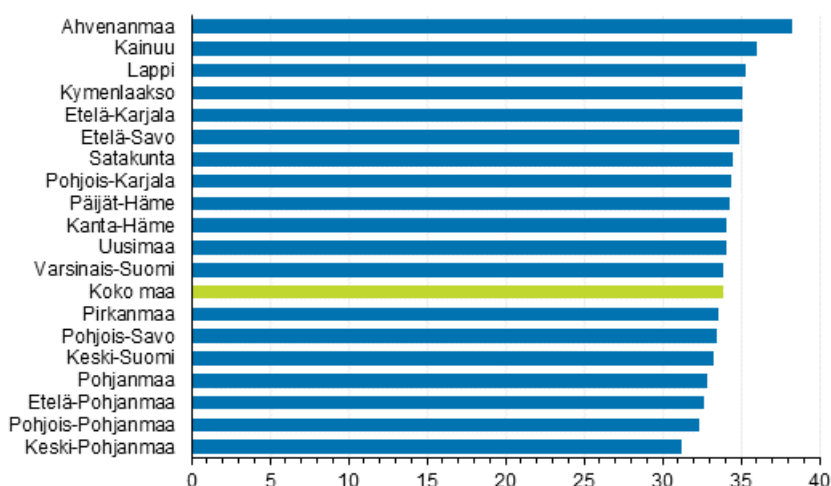
Tilastokeskuksen väestönmuutostietojen mukaan ensimmäisen avioliiton keskimääräinen solmimisikä oli sekä naisilla että miehillä matalin Pohjanmaan neljässä maakunnassa vuonna 2017. Nuorimpina solmittiin avioliitto Keski-Pohjanmaalla, jossa naisten keski-ikä oli 29,7 vuotta ja miesten 31,3 vuotta. Manner-Suomen maakunnista Lapissa naiset olivat keski-ikänsä vanhimpia solmiessaan ensimmäisen avioliiton, 33,3-vuotiaita. Vastaavasti miehet olivat keski-ikänsä vanhimpia Kainuussa. 36,1-vuotiaita. Lappia ja Kainuutakin vanhempia naiset ja miehet olivat ensimmäistä avioliittoa solmiessaan Ahvenanmaalla, naiset keskimäärin 36,8-vuotiaita ja miehet 38,3-vuotiaita. Koko maassa ensimmäisen avioliiton keskimääräinen solmimisikä oli naisilla 31,7 ja miehillä 33,9 vuotta.

Ensimmäisen avioliiton keskimääräinen solmimisikä naisilla vuonna 2017

Avioliitot, joissa puoliset eri sukupuolta.

Ensimmäisen avioliiton keskimääräinen solmimisikä miehillä maakunnittain vuonna 2017

Avioliitot, joissa puoliset eri sukupuolta.

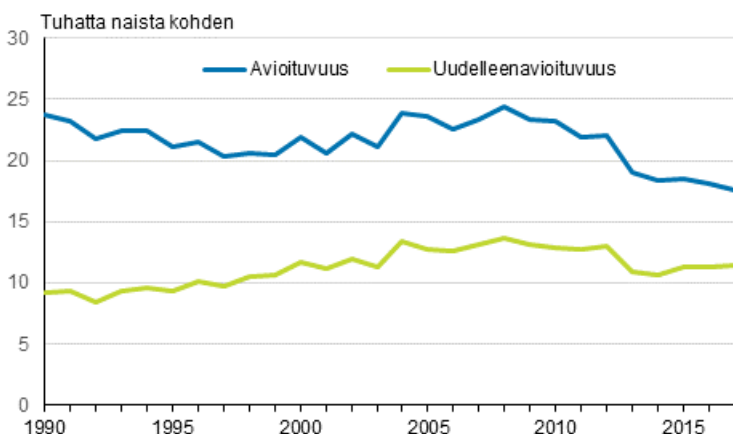
Kaikissa maakunnissa miehet ovat keski-ikänsä vanhempia kuin puolisonsa ensimmäistä avioliittoa solmittaessa. Suurin keski-ikänsä ero on Kymenlaaksossa, 3,3 vuotta. Vastaavasti pienin keski-ikänsä ero on Keski-Pohjanmaalla ja Ahvenanmaalla, kummassakin 1,5 vuotta. Koko maassa ero on 2,2 vuotta. Maakunnittain matalimman ja korkeimman ensimmäisen avioliiton solmimisiän ero on kummallakin sukupuolella 7 vuotta.

1980-luvun alusta eri sukupuolta olevien ensimmäisen avioliiton solmineiden keski-ikä on noussut naisilla 25 vuodesta 32 vuoteen ja miehillä 27 vuodesta 34 vuoteen vuoteen 2017 mennessä.

Avioituvuuden suunta aleneva

Koko maan tasolla eri sukupuolta olevien parien avioituvuuden suunta on ollut jo yli vuosikymmenen aleneva. Aivan viime vuosina avioituvuuden vähentyminen on kuitenkin hidastunut. Tähän on vaikuttanut uudelleen avioituvuuden pysyminen ennallaan viimeiset kolme vuotta. Kuviossa esitetään naisten avioituvuuden ja uudelleen avioituvuuden kehitys, koska se on samanlainen kuin miesten. Miesten mukaan lasketut luvut ovat vain suuremmat kuin naisten.

Avioituvuus¹ ja uudelleenavioituvuus² 1990–2017, puoliset eri sukupuolta

1. Avioliiton solmineet naiset vastaavan keski-ikänsä yli 15-vuotiasta ei-naimisissa ja ei-rekisteröidyssä parisuhteessa olevaa naista kohti. 2. Uudelleen avioituneet naiset vastaavan keski-ikänsä naimisissa ollutta naista kohti.

Vuonna 2017 uudelleen avioituneiden naisten ja miesten määrät suurentivat muutamalla kymmenellä edelliseen vuoteen verrattuna ollen naisilla 6 300 ja miehillä 6 500 avioitunutta. Viimeisen runsaan 10 vuoden aikana uudelleen avioituneiden vuosimuutokset ovat olleet määrällisesti pieniä. Vuoden 2008 jälkeen uudelleenavioituvuus aleni samoin kuin avioituvuus yleensäkin, mutta aivan viime vuosina uudelleenavioituvuus on taas hieman vilkastunut toisin kuin avioituvuus.

Ensimmäinen avioliitto saa odottaa

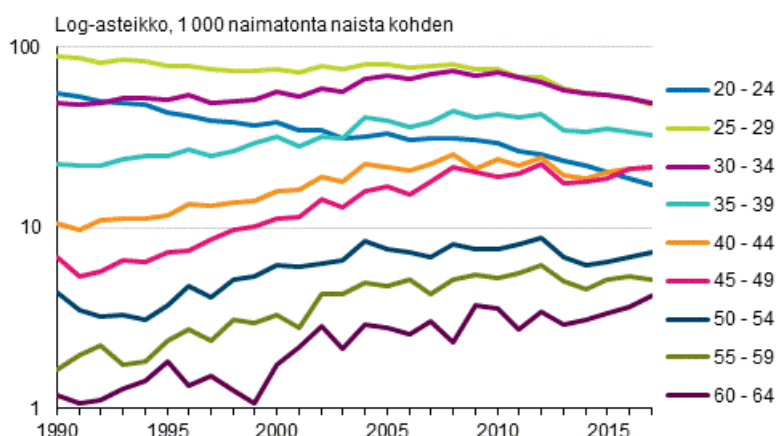
Koska uudelleenavioituvuus ei ole vähentynyt, niin koko avioituvuuden aleneminen johtuu luonnollisesti ensimmäisen kertaluvun avioituvuuden vähenemisestä. Vuodesta 2013 ensimmäisen avioliiton solmineiden naisten osuus kaikista eri sukupuolen solmimista avioliitoista väheni kahdella prosenttiyksiköllä 74 prosenttiin, vastaavasti miehillä 73:een. Edellä on jo kerrottu ensimmäisen avioliiton solmineiden keski-ikä yhä jatkuneesta noususta, toisin sanoen avioitumisen siirtymisestä yhä vanhemmalle iälle. Tämä näkyy hyvin ensimmäisen avioliiton ikäryhmittäisten avioituvuuslukujen kehityksestä: 20–34-vuotiaiden avioituvuus on viime vuosina yhä alentunut. Näiden ikäluokkien avioituvuuden kehitys painaa koko avioituvuudenkin alenemaan.

Vuonna 1990 ensimmäisen avioliiton solmineista naisista 74 prosenttia oli 20–34-vuotiaita, vuonna 2017 osuus oli enää 54 prosenttia. Vastaavan ikäisillä miehillä on samanlainen kehitys, prosenttiosuus pienenee 88:sta 66:een.

Vuonna 1990 ensimmäisen avioliiton 35-vuotiaana tai sitä vanhempana solmineiden naisten osuus oli kuusi prosenttia ensimmäisistä solmituista avioliitoista, vuonna 2017 osuus oli kasvanut 25 prosenttiin. Vastaava osuus miehillä suureni 10 prosentista 34:ään. Nämä suurenevat osuudet näkyvät myös ensimmäisen avioliiton ikäryhmittäisten avioituvuuslukujen nousevina suuntauksina 35-vuotiailla ja sitä vanhemmilla..

Vaikka avioituvuus ensimmäiseen liittoon on suhteellisesti lisääntynyt huomattavasti vanhemmissa ikäryhmissä, niin solmittujen liittojen määrä ei ole suuri: 50–64-vuotiailla naisilla oli 575 ensimmäisen avioliiton solmimista, mikä vastaa kolmea prosenttia solmituista ensimmäisistä avioliitoista vuonna 2017.

Avioituvuus ensimmäiseen avioliittoon naisen iän mukaan 1990–2017, puoliset eri sukupuolta

Suomalaisten avioliitot edellisvuotta kansainvälisempiä

Suomessa vakinaisesti asuvat naiset menivät naimisiin 123:a eri kansalaisuutta edustavien miesten kanssa vuonna 2017, edellisenä vuonna 120:n. Puolisoiden kansalaisuuksien määrä voi olla vielä em. jonkin verran suurempi, koska kansalaisuus puuttui lähes 130 henkilöltä vuonna 2017. Vuonna 1990 suomalaiset

naiset solmivat avioliittoja 84:ää eri kansalaisuutta edustavien sulhasten kanssa. Lähes 40 puolisolta puuttui tieto kansalaisuudesta, joten edellä mainittu määrä voi olla hieman suurempi.

Suomessa vakinaisesti asuvien miesten vaimojen kansalaisuuksien joukko on lisääntynyt edellisen vuoden 108:sta 120:een eri kansalaisuuteen vuonna 2017. Lisäksi pieneltä määrältä miesten puolisoita puuttui kansalaisuus, joten kansalaisuuksien kirjo voi olla edellä mainittua jonkin verran suurempi.

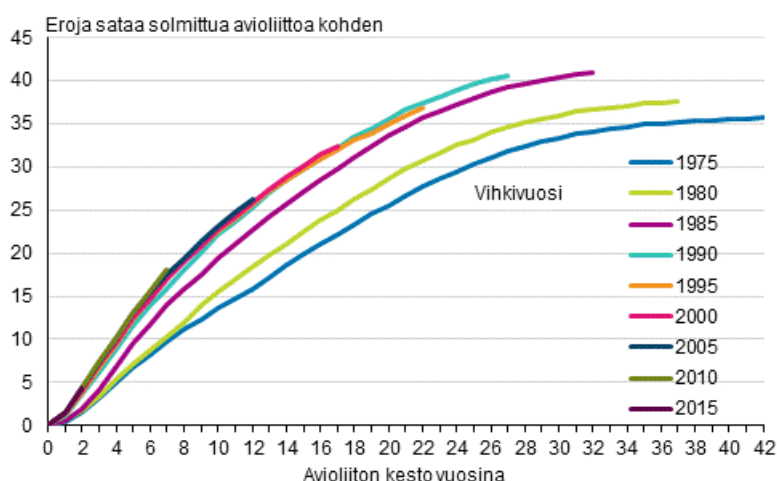
Suomalaisten ja ulkomaalaisten välisistä avioliitoista ja avioeroista on enemmän tietoa [Maahanmuutto ja kotoutuminen teemasivuilla](#).

Lähes neljä kymmenestä ensimmäisestä avioliitosta päättyy eroon

Vuonna 2017 todennäköisyys, että naisen ensimmäinen avioliitto päättyy avioeroon, oli 38 prosenttia. Luku on samalla tasolla kuin vuosina 2005–2016, jolloin se vaihteli 38:n ja 40:n prosentin välillä. Kiinnostava yksityiskohta on, että ensimmäisen avioliiton päättyminen leskeyteen on hieman todennäköisempää kuin avioliiton päättyminen avioeroon. Edellä mainitut todennäköisyydet perustuvat eri sukupuolta olevien avioparien yhden vuoden tapahtumiin, joiden avulla tuotetaan tapahtuman toteutumisen todennäköisyys. Tällöin esim. eronneisuus saadaan tiivistettyä yhteen lukuun. Samansuuntaisiin tuloksiin päästään seuraamalla eri vuosina solmittujen kaikkien avioliittojen, joissa puoliset ovat eri sukupuolta, päättymistä eroon keston mukaan, mutta tällöin eronneisuuslukuja on yhtä monta kuin avioliiton solmimisvuosia.

1990-luvulta lähtien avioeronneisuus avioliiton keston mukaan näyttää olevan hyvin samanlaista eikä siten riipu avioliiton solmimisvuodesta. Esimerkiksi vuosina 1990, 1995, 2000 ja 2005 solmituista avioliitoista viidesosa oli päättynyt eroon yhdeksässä vuodessa ja neljäsosa 12 vuodessa, paitsi 2005 solmituissa avioliitoissa jo 11 vuodessa. Vuonna 2015 solmittujen avioliittojen eronneisuus ei näytä poikkeavan edellä mainittujen vuosien eronneisuuden kehityksestä.

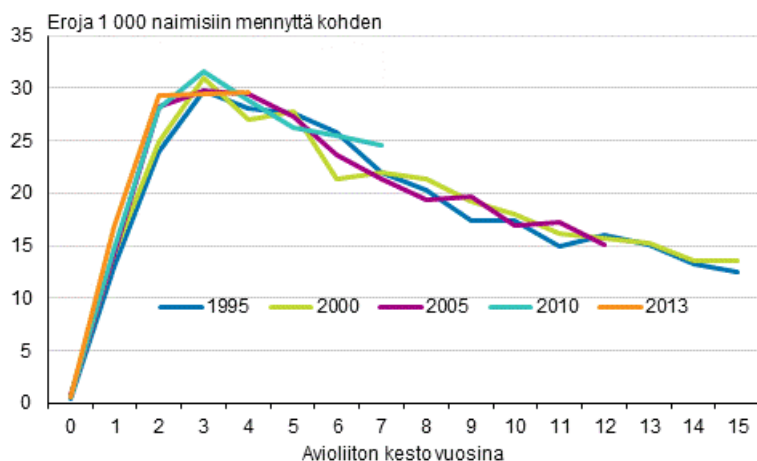
Eräinä vuosina avioliiton solmineiden naisten avioerokertymä vuoden 2017 loppuun mennessä, puoliset eri sukupuolta

Eronneiden osuus on ollut pitkään suurinta 1985 avioliiton solmineilla, mutta vuonna 1989 solmituista avioliitoista muutaman kymmenyksen suurempi osuus oli päättynyt eroon vuoteen 2017 mennessä. Vuonna 1989 solmituista avioliitoista 41,3 prosenttia oli päättynyt avioeroon vuoden 2017 loppuun mennessä, kun 1985 solmituista avioliitoista 41,0 prosenttia. 40 prosentin eronneiden prosentiosuuteen päätyvät myös edellä mainittujen vuosien lähivuosina avioliiton solmineet: 1983–1984, 1986–1988 ja 1990–1991. Mikäli eronneisuus pysyy samalla tasolla kuin se on jo pitkään ollut, niin on hyvin mahdollista, että myös muut 1980-luvun ja 1990-luvun avioliittokohortit yltävät samalle tasolle eronneisuudessa kuin vuonna 1985 ja 1989 avioliiton solmineet.

Avioeron riski kasvaa jyrkästi heti avioliiton alkuvuosina. Riski on huipussaan kolmantena vuotena. Eroamisen huipun saavuttamisen jälkeen eron riski pienenee hyvin samalla tavalla kaikissa avioliittokohorteissa.

Avioerot avioliiton solmimisvuoden ja avioliiton keston mukaan, naiset, puoliset eri sukupuolta

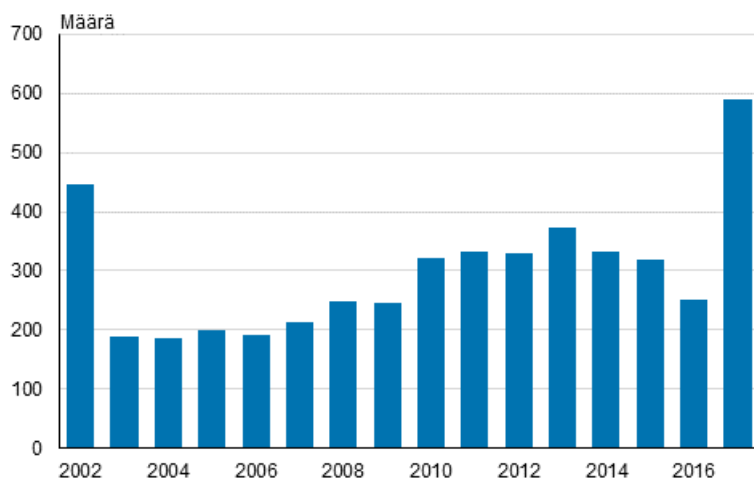

Parisuhteen rekisteröinnistä avioliiton solmimiseen

Maaliskuun alusta 2017 voimaan tulleen avioliittolain muutoksen myötä samaa sukupuolta olevat parit solmivat avioliiton eikä parisuhteita enää rekisteröidä. Ennen lain voimaantuloa helmikuun loppuun mennessä, 21 miesparia ja 15 naisparia, kuitenkin vielä rekisteröi parisuhteensa. Maaliskuun alusta vuoden loppuun mennessä 554 samaa sukupuolta olevaa paria solmi avioliiton, joista 181 oli miesparia ja 373 naisparia.

Ennen lain muutosta vuonna 2016 parisuhteiden rekisteröintien määrä oli vähentynyt vuosien 2008–2009 tasolle. Lain muutosta seurasi ennätysmäärä solmittuja avioliittoja, kun määrää vertaa vuosittaisiin parisuhteiden rekisteröinteihin. Kaikista solmituista avioliitoista 60 prosenttia oli sellaisia, joissa samaa sukupuolta olevat molemmat puoliset olivat naimattomia vuonna 2017.

Parisuhteiden rekisteröinnit 2002–2016 sekä parisuhteiden rekisteröinnit ja samaa sukupuolta olevien solmitut avioliitot 2017

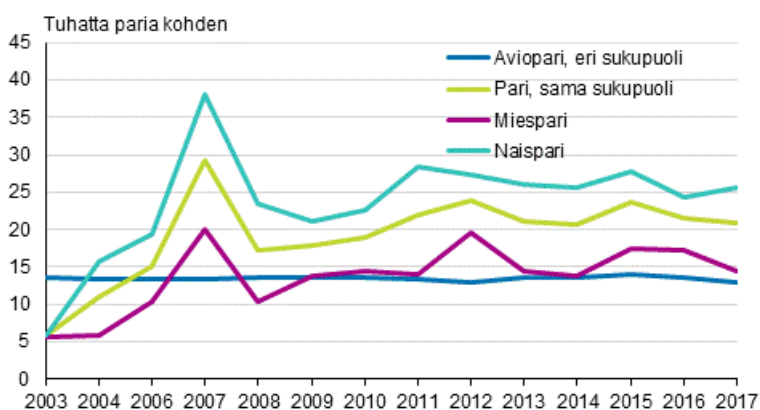

Samaa sukupuolta olevien parien eronneisuus lähes ennallaan

Vuonna 2017 eronneisuuden muutokset olivat pieniä sekä eri että samaa sukupuolta olevilla pareilla. Eronneisuus samaa sukupuolta olevilla pareilla oli 21 tuhatta paria kohden, edellisenä vuonna luku oli 22. Vastaava eri sukupuolten avioeronneisuusluku oli 13 tuhatta paria kohden, edellisenä vuonna 14.

Mies- ja naisparien eronneisuuden välillä on ollut selvä ero, sillä naisparien eronneisuus on ollut vuodesta 2004 lähtien huomattavasti yleisempää kuin miesparien. Vuonna 2017 miesparien eronneisuus aleni vähän, kun taas naisparien suureni. Pitemmällä ajanjaksolla samaa sukupuolta olevilla pareilla eronneisuuden suunta on lievästi lisääntyvä, kun taas eri sukupuolta olevien avioeronneisuus on pysynyt lähes muuttumattomana.

Eri ja samaa¹ sukupuolta olevien parien eronneisuus 2003–2017

1. Erot rekisteröidystä parisuhteesta 2003–2016. Vuosi 2017 sisältää myös samaa sukupuolta olevien avioparien erot.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Avioituvuus ensimmäiseen avioliittoon iän mukaan sekä kokonaisavioituvuusluku ¹ 2006–2017, puoliset eri sukupuolta.....	8
Liitetaulukko 2. Avioliiton solmineet naiset iän ja puolison iän mukaan 2017, puoliset eri sukupuolta.....	8
Liitetaulukko 3. Avioituvuus ² maakunnittain 2006 - 2017, puoliset eri sukupuolta.....	9
Liitetaulukko 4. Avioerot puolisoien iän mukaan 2017, puoliset eri sukupuolta.....	10
Liitetaulukko 5. Avioerot äidin iän ja alle 18-vuotiaiden lasten lukumäärän mukaan 2017, puoliset eri sukupuolta.	10
Laatuseloste, siviilisäädyn muutokset.....	11

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Avioituvuus ensimmäiseen avioliittoon iän mukaan sekä kokonaisavioituvuusluku¹ 2006–2017, puoliset eri sukupuolta

Ikä	Vuosi											
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kokonaisavioituvuusluku	66	68	71	68	69	64	64	56	54	53	53	50
15-19	4,7	4,4	4,3	4,4	4,3	4,0	4,0	3,7	3,3	2,7	2,9	2,7
20-24	30,7	31,4	31,2	30,6	29,3	26,5	25,7	23,6	21,9	20,3	18,7	17,3
25-29	76,3	77,9	79,8	75,6	75,1	67,9	68,9	59,1	56,1	53,9	52,0	47,9
30-34	67,4	71,3	73,3	70,2	71,8	68,1	64,6	57,7	56,0	54,3	52,3	49,4
35-39	36,2	38,1	44,0	40,6	43,0	41,1	42,6	34,6	33,8	35,5	33,7	32,9
40-44	20,6	22,7	25,3	21,4	24,1	22,0	24,3	19,7	18,6	20,2	21,2	21,8
45-49	15,4	18,0	21,8	20,2	19,1	19,8	22,5	17,5	17,8	18,9	21,2	21,5

1) Kokonaisavioituvuusluku kuvaa, kuinka suuri osuus kaikista naisista, tässä 100 henkeä kohden, solmii eläessään avioliiton edellyttäen, että kukaan heistä ei kuole ja että kyseisen vuoden ikäryhmittäinen avioituvuus on voimassa koko ajan näiden naisten kuuluessa ikäryhmään 15–49 vuotta. Se on laskettu summaamalla yhteen koko ikävälin ensimmäisten avioliittojen ikäryhmittäiset avioituvuusluvut. Avioituvuusluku lasketaan tässä suhteuttamalla avioliiton solmineet kaikkiin ikäryhmän naisiin.

Liitetaulukko 2. Avioliiton solmineet naiset iän ja puolison iän mukaan 2017, puoliset eri sukupuolta

Miehen ikä	Naisen ikä												
	Ikäluokat yhteensä	-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-
Ikäluokat yhteensä	23 843	393	2 667	6 370	4 901	2 916	1 960	2 180	989	664	420	202	181
-19	154	91	55	5	–	2	–	1	–	–	–	–	–
20-24	1 835	230	1 141	294	90	38	19	13	3	7	–	–	–
25-29	5 238	54	1 063	3 223	638	165	47	28	16	3	1	–	–
30-34	5 465	12	287	2 118	2 324	528	123	44	18	7	1	3	–
35-39	3 366	3	82	514	1 249	1 099	291	85	29	10	2	1	1
40-44	2 093	–	20	131	406	631	609	229	46	14	4	1	2
45-49	2 357	1	11	56	135	300	606	995	186	51	12	3	1
50-54	1 233	2	5	21	44	103	167	422	332	101	30	6	–
55-59	936	–	3	5	8	26	63	249	249	222	94	13	4
60-64	619	–	–	1	5	18	23	97	83	191	151	40	10
65-69	261	–	–	1	–	5	8	11	20	40	87	65	24
70-	286	–	–	1	2	1	4	6	7	18	38	70	139

Liitetaulukko 3. Avioituvuus² maakunnittain 2006 - 2017, puoliset eri sukupuolta

Alue ¹	Vuosi											
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Koko maa	22,6	23,4	24,4	23,3	23,2	21,9	22,1	19,1	18,4	18,5	18,2	17,6
Uusimaa	25,0	25,8	26,6	25,8	25,1	23,4	23,2	20,7	20,0	20,1	19,7	19,4
Varsinais-Suomi	22,1	22,8	25,0	23,2	22,9	21,1	21,2	18,6	18,4	18,4	17,8	18,1
Satakunta	21,9	21,6	23,6	21,4	20,9	21,5	21,4	18,8	17,5	18,0	19,2	17,6
Kanta-Häme	22,3	22,9	25,8	22,4	21,1	21,5	21,5	19,2	17,9	17,0	17,5	16,0
Pirkanmaa	23,9	24,7	26,2	25,3	25,6	24,6	24,6	21,5	20,1	20,4	19,5	19,0
Päijät-Häme	19,8	21,8	21,1	20,9	20,7	18,9	18,8	16,7	15,8	16,7	14,8	14,1
Kymenlaakso	20,3	20,6	22,7	21,8	21,1	19,5	20,1	17,6	15,8	15,8	15,9	14,8
Etelä-Karjala	18,7	18,7	18,4	19,8	19,4	19,8	17,3	14,9	15,7	14,2	15,2	13,7
Etelä-Savo	17,2	17,5	17,3	15,3	16,4	15,8	15,5	14,2	13,5	13,5	13,3	12,9
Pohjois-Savo	19,5	20,1	21,4	19,0	20,2	19,5	20,8	17,1	16,2	15,5	14,6	15,2
Pohjois-Karjala	17,7	19,3	19,4	17,6	18,9	16,9	19,4	15,7	15,9	15,2	15,6	14,3
Keski-Suomi	21,5	22,3	23,5	23,2	23,0	21,3	22,0	17,9	16,5	16,6	17,6	16,1
Etelä-Pohjanmaa	19,5	22,8	22,3	22,0	22,8	21,6	22,2	18,1	18,6	18,2	17,1	16,1
Pohjanmaa	24,6	23,9	27,4	24,0	24,6	22,8	22,4	19,2	18,6	20,1	21,2	20,2
Keski-Pohjanmaa	26,3	26,3	25,8	24,6	27,0	27,1	25,0	21,1	21,7	24,3	22,2	21,0
Pohjois-Pohjanmaa	26,6	28,0	27,8	27,2	27,5	25,2	25,6	21,1	21,0	20,4	19,9	19,2
Kainuu	17,2	18,4	18,7	19,2	17,6	16,3	18,6	14,3	14,7	14,3	14,3	13,8
Lappi	19,3	19,6	20,0	19,6	20,7	19,2	21,7	17,1	16,4	16,7	16,4	14,7
Ahvenanmaa	18,1	17,8	21,0	17,9	21,0	16,3	20,2	16,7	16,2	16,5	17,0	15,4

1) Aluejako 1.1.2018.

2) Avioliiton solmineet naiset vastaavan keskiikäkiluvun 1 000 yli 15-vuotiasta ei-naimisissa ja ei-rekisteröidyssä parisuhteessa olevaa naista kohden.

Liitetaulukko 4. Avioerot puolisoien iän mukaan 2017, puoliset eri sukupuolta

Miehen ikä	Naisen ikä													
	Ikäluokat yhteensä	-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-
Ikäluokat yhteensä	13 232	5	345	1 230	2 056	2 467	2 293	1 860	1 395	805	416	207	92	61
-19	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20-24	135	2	101	23	3	2	3	-	1	-	-	-	-	-
25-29	795	3	144	472	119	28	15	6	6	2	-	-	-	-
30-34	1 740	-	68	485	832	249	63	27	11	3	1	1	-	-
35-39	2 262	-	19	139	720	1 021	261	60	27	7	5	3	-	-
40-44	2 304	-	8	76	236	784	927	193	54	19	7	-	-	-
45-49	2 069	-	3	20	82	230	675	786	218	45	8	1	1	-
50-54	1 727	-	1	10	41	109	244	558	601	132	27	3	1	-
55-59	1 035	-	-	2	16	32	59	155	336	341	81	11	2	-
60-64	585	-	-	3	2	9	32	61	87	182	165	35	5	4
65-69	338	-	-	-	4	2	9	13	42	57	87	93	24	7
70-74	147	-	-	-	1	1	4	1	9	15	31	45	34	6
75-	94	-	-	-	-	-	1	-	3	2	4	15	25	44

Liitetaulukko 5. Avioerot äidin iän ja alle 18-vuotiaiden lasten lukumäärän mukaan 2017, puoliset eri sukupuolta

Äidin ikä	Lasten lukumäärä								
	Yhteensä	0	1	2	3	4	5	6-	0-17 lapsia yhteensä
Yhteensä	13 232	4 890	2 934	3 483	1 411	366	97	51	16 417
-19	5	4	1	-	-	-	-	-	1
20-24	345	177	99	59	10	-	-	-	247
25-29	1 230	474	326	309	82	33	5	1	1 354
30-34	2 056	548	400	703	302	71	19	13	3 172
35-39	2 467	382	474	967	450	130	42	22	4 636
40-44	2 293	341	523	883	410	101	23	12	4 119
45-49	1 860	615	654	424	131	28	5	3	2 050
50-54	1 395	877	368	120	24	3	3	-	707
55-59	805	706	81	16	2	-	-	-	119
60-	776	766	8	2	-	-	-	-	12

Laatuseloste, siviilisäädyn muutokset

1. Tilastotietojen relevanssi

Suomen väestötilasto perustuu Väestörekisterikeskuksen ja maistraattien ylläpitämästä väestötietojärjestelmästä saataviin tietoihin. Paikalliset väestörekisteriviranomaiset päivittävät väestötietojärjestelmään jatkuvasti tietoja maassa asuvan väestön keskuudessa tapahtuvista väestönmuutoksista. Vuodesta 1975 lähtien Tilastokeskus on saanut väestötiedot Väestörekisterikeskuksesta.

Suomen viimeinen henkikirjoitus tehtiin 1.1.1989. Sen jälkeen väestötietojärjestelmää on päivitetty muutosilmoituksin. Väestötietojärjestelmään tallennettavat tiedot määrittelee laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista (21.8.2009/661). Päättyneen vuoden väestönmuutosilmoituksia odotetaan seuraavan vuoden tammikuun viimeiseen päivään asti.

Tilastokeskuksen tehtävänä on laatia yhteiskuntaoloja koskevia tilastoja (Laki tilastokeskuksesta 24.1.1992/48). Näihin kuuluvat myös väestötilastot. Tilastokeskuksen työjärjestys määrittää Väestö- ja elinolotilastot väestötilastojen tekijäksi (Tilastokeskuksen työjärjestys. TK-00-954-18).

Kotikuntalain mukaan henkilön kotikunta ja asuinpaikka merkitään väestötietojärjestelmään. Kotikunta on kunta, jossa henkilö asuu tai se, jota hän pitää kotikuntanaan asumisensa, perhesuhteidensa, toimeentulonsa tai muiden vastaavien seikkojen johdosta tai johon hänellä on em. seikkojen perusteella kiinteä yhteys (Kotikuntalaki 201/1994). Väestötietojärjestelmässä väestö jaetaan läsnä- ja poissaoleviin. Läsnäolevia ovat kaikki maassa vakinaisesti asuvat henkilöt. He ovat joko Suomen kansalaisia tai ulkomaalaisia. Poissaolevaan väestöön siirretään Suomen kansalainen, joka muuttaessaan on ilmoittanut olevansa vähintään vuoden poissa Suomesta. Poikkeuksen muodostavat ne Suomen kansalaiset, jotka ovat diplomaatteja, kehitysyhteistyössä toimivia yms. (Kotikuntalaki 201/1994). Väestönmuutostilastoa laadittaessa on otettu huomioon vain tapahtumahetkellä läsnäolevien väestönmuutokset. Henkilön siirtyminen muualta Suomeen luetaan mukaan väestötilastoon, jos hänen muuttoilmoituksella kotipaikakseen ilmoittama asuinpaikka myöhemmin hyväksytään hänen vakinaiseksi asuinpaikakseen.

Avioerot

Avioerotilasto perustuu tuomioistuinten väestötietojärjestelmään ilmoittamiin päätöksiin myönnetyistä avioeroista. Tilastossa ovat mukana myös ne tapaukset, joissa Suomessa vakinaisesti asuville henkilöille on myönnetty ero jossakin ulkomaan tuomioistuimessa. Jos avioero on myönnetty ulkomailla, siitä on esitettävä selvitys rekisterinpitäjälle avioeron rekisteröimiseksi. Poikkeuksena ovat Ruotsissa Suomen kansalaiselle myönnetty avioerot, joista Ruotsin rekisterinpitäjä ilmoittaa suoraan rekisterinpitäjälle Suomessa.

Ulkomailla Suomen kansalaiselle myönnetty avioero vaatii yleensä Helsingin hovioikeuden vahvistuksen ennen rekisteröintiä. Ilman vahvistusta voidaan rekisteröidä Pohjoismaissa annetut avioeropäätökset sekä EU-maissa 1.3.2001 tai sen jälkeen myönnetty avioeropäätökset.

Vuosina 1980–2016 avioeroilla tarkoitettiin Suomessa vakinaisesti asuvien naisten eroja ellei toisin ollut mainittu. Tilastovuodesta 2017 lähtien avioeroiksi tilastoidaan avioerot, joissa vähintään toinen puolisoista on asunut vakinaisesti Suomessa avioeron myöntämispäivänä. Avioliittolain muutos, joka tuli voimaan 1.3.2017, mahdollisti sen, että samaa sukupuolta olevat voivat solmia avioliiton (156/2015). Vuodesta 2017 lähtien avioerojen kokonaismäärä muodostuu eri sukupuolta ja samaa sukupuolta olevien avioerojen määrästä.

Avioliittolain muutos (411/1987), joka tuli voimaan 1.1.1988, helpotti avioeron saantia. Avioerojen määrä kasvoi loppuvuodesta 1988, jolloin ensimmäiset lain muutoksen mukaiset erot olivat mahdollisia (1/2 vuoden harkinta-aika). Avioliittolaissa ei ole enää säännöksiä ”avioliiton peruuntumisesta”. Ennen uutta 1988 voimaan tullutta lain muutosta nämä olivat omina luokkinaan, nyt avioerojen joukossa.

Seuraavassa määritellyt tunnusluvut voidaan laskea naisille ja miehille, vaikka ne on määritelty laskettavaksi vain naisille.

Ikäryhmittäisellä avioeronneisuusluvulla tarkoitetaan tietyn ikäryhmän naisten erojen määrää tuon ikäryhmän keskiväkiluvun 1000 naimisissa olevaa naista kohden.

Avioeron todennäköisyys ensimmäisille avioliitoille on tuotettu monitilaisia elinajantauluja soveltamalla. Elinajantaulujen pohjana ovat tilastovuoden naisten ikäryhmittäiset avioituvuus-, kuolevuus-, leskeytymis- ja avioeronneisuusluvut huomioimatta miehen ikää tai sitä, onko avioliitto miehelle ensimmäinen vai ei.

Avioliitot

Avioliittotilasto perustuu maistraattien väestötietojärjestelmään tallentamiin tietoihin solmituista avioliitoista. Kirkollisista vihkimisistä maistraatit saavat tiedot seurakunnista. Vuosina 1980–2016 solmituilla avioliitoilla tarkoitettiin Suomessa vakinaisesti asuvien naisten avioliittoja ellei toisin ollut mainittu. Tilastovuodesta 2017 lähtien solmituilla avioliitoilla tarkoitetaan avioliittoja, joissa avioliiton solmimishetkellä vähintään toinen puolisoista asuu vakinaisesti Suomessa. Avioliittolain muutos, joka tuli voimaan 1.3.2017, mahdollisti sen, että samaa sukupuolta olevat voivat solmia avioliiton (156/2015). Vuosittain solmittujen avioliittojen kokonaismäärä on siten eri sukupuolta ja samaa sukupuolta olevien puolisoitten solmimien avioliittojen määrä.

Eri sukupuolta olevien naimisiin menneiden miesten ja naisten määrä ei ole sama, koska niiden solmittujen avioliittojen lukumäärä, joissa osapuolina ovat Suomessa vakinaisesti asuva nainen ja ulkomailla vakinaisesti asuva mies, on eri kuin niiden, joissa osapuolina ovat Suomessa vakinaisesti asuva mies ja ulkomailla vakinaisesti asuva nainen. Seuraavassa määritelty tunnusluku voidaan laskea naisille ja miehille, vaikka se on määritelty laskettavaksi vain naisille.

Ikäryhmittäisellä avioituvuusluvulla tarkoitetaan tietyn ikäryhmän avioliiton solmineiden naisten määrää tuon ikäryhmän keskiväkiluvun 1000 ei-naimisissa ja ei-rekisteröidyssä parisuhteessa olevaa naista kohden.

Rekisteröity parisuhde

Rekisteröity parisuhde on kahden samaa sukupuolta olevan 18 vuotta täyttäneen henkilön rekisteröity parisuhde (Laki rekisteröidystä parisuhteesta 9.11.2001/950). Parisuhteen rekisteröi siviilivihkimisen toimittamiseen oikeutettu viranomainen. Mahdollisuus rekisteröidä parisuhde Suomessa päättyi helmikuun viimeinen päivä 2017 (laki rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain muuttamisesta 250/2016). Maaliskuun alusta 2017 samaa sukupuolta olevat henkilöt ovat voineet solmia avioliiton (156/2015). Rekisteröity parisuhde purkautuu, kun parisuhteen toinen osapuoli kuolee tai julistetaan kuolleeksi taikka parisuhde puretaan tuomioistuimen päätöksellä.

Tilasto rekisteröidyistä parisuhteista perustuu maistraattien väestötietojärjestelmään viemiin tietoihin. Rekisteröityjen pariin erotilasto perustuu tuomioistuinten väestötietojärjestelmään päivittäisiin tietoihin myönnetyistä eropäätöksistä.

Avioliittolain muutoksen myötä Suomessa rekisteröidyn parisuhteen osapuolet voivat muuttaa parisuhteensa avioliitoksi tekemällä sitä koskevan yhteisen ilmoituksen maistraatille. Rekisteröity parisuhde jatkuu avioliittona siitä päivästä, jona maistraatti on saanut ilmoituksen. Tilastossa ilmoituksella avioliitoksi muuttuneita rekisteröityjä parisuhteita ei lasketa vuositilastoon solmituiksi avioliitoiksi.

Siviilisääty

Henkilön siviilisäädyllä on tarkoitettu avioliittolain (234/29) mukaista asemaa. On huomioitava, ettei avioliitto ole siviilisääty. Avioliitossa elää jokaisen siviilisäädyn edustajia, myös virallisesti edelleen naimisissa olevia.

Nykyiset avioerosäännökset eivät enää tunne asumuseron käsitettä. Vanhojen avioerosäännösten nojalla ennen 1.1.1988 asumuseroon tuomitut ja edelleen asumuserossa elävät on tilastoissa luettu naimisissa oleviin.

Siviilisäätyluokitus on seuraava: naimaton, naimisissa, eronnut, leski, rekisteröidyssä parisuhteessa, eronnut rekisteröidystä parisuhteesta, leski rekisteröidyn parisuhteen jälkeen.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Maistraatit ylläpitävät väestötietojärjestelmää tallentamalla sinne saamansa tiedot maassa asuvan väestön keskuudessa tapahtuvista väestönmuutoksista. Tietoihin voidaan lisätä tietoja maistraatissa tehdyistä

päätöksistä. Evankelisluterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnat toimittavat myös tietoja väestönmuutoksista maistraateille. Tuomioistuimet vievät tiedot väestönmuutoksista tekemistään päätöksistään väestötietojärjestelmään. Tilastokeskus saa väestötietojärjestelmästä väestönmuutostiedot konekielisessä muodossa viikoittain.

Tilastokeskus on odottanut tietoja edellisen tilastovuoden väestönmuutoksista seuraavan vuoden tammikuun loppuun asti lukuun ottamatta kuolleena syntyneiden tietoja, joita on odotettu syyskuun loppuun. Tammikuun jälkeen ilmoitetut tiedot edellisten vuosien väestönmuutoksista sisältyvät seuraavan tilastovuoden aineistoon. Välillä helmikuu tilastovuosi ja tammikuu tilastovuosi+1 ilmoitetut neljän edeltävän vuoden tapausten tiedot sisältyvät tilastovuoden aineistoon.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Yleisesti ottaen Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmää voidaan pitää henkilöiden suhteen erittäin kattavana. Jotta henkilö saa henkilötunnuksen, hänet on kirjattava väestötietojärjestelmään. Eläminen Suomessa ilman henkilötunnusta on käytännöllisesti katsoen mahdotonta. Laillinen työssäkäynti, pankkitilin avaaminen, asioiminen viranomaisten kanssa jne. edellyttää henkilötunnusta.

Väestötietojärjestelmää on pidetty yllä henkikirjoituksen lakkauttamisen jälkeen vuodesta 1989 pelkästään väestönmuutosilmoituksin. Näiden oikeellisuudesta kertoo väestötietojärjestelmästä tehty osoitteiden luotettavuustutkimus.

Väestörekisterikeskus on teettänyt Tilastokeskuksella otantatutkimuksen osoitetietojen oikeellisuudesta. Noin 11 000 hengeltä tiedustellaan, onko heidän osoitteensa väestötietojärjestelmässä oikea. Vuoden 2012 tutkimuksessa vastanneista 98,9 prosentilla tieto oli oikein. Tutkimuksen kato oli 16,9 prosenttia. Kadon osalta osoitteet pyrittiin tarkistamaan muista lähteistä. Katoon kuuluvista henkilöistä 92,3 prosentilla osoite pystyttiin toteamaan oikeaksi. 5,9 prosentilla vääräksi ja 1,8 prosentilla tietoa ei voitu tarkistaa. Jos oletetaan kaikkien kadossa olleiden tarkistamatta jääneiden tiedot vääriksi, lopullinen oikeiden osoitteiden osuus olisi 98,1 prosenttia.

Kunnallisvaalien yhteydessä ulkomaalaisten äänioikeusilmoitusten palautukset paljastavat yleensä noin 1000 henkeä, jotka ovat muuttaneet maasta ilmoitusta tekemättä ja ovat siten olleet edelleen tilastoituna väestöön. Väestörekisterikeskus poistaa heidät väestötietojärjestelmän maassa asuvasta väestöstä ennen seuraavaa vuodenvaihdetta.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Lopulliset väestönmuutostilastot julkistetaan vuosittain huhti-toukokuussa lukuun ottamatta tilastoa kuolleena syntyneistä, joka on saatavissa lokakuussa. Aluejakona on vuodesta 1999 lähtien käytetty seuraavan vuoden ensimmäisen päivän aluejakoa. Näin ollen kunnat, jotka yhdistyvät vuoden ensimmäisenä päivänä on tilastoitu yhteen jo edellisen vuoden viimeisen päivän tilastoihin. Tieto yhdistyneiden kuntien väestönmuutoksista ennen yhdistymistä on saatavilla vuodesta 2003 lähtien.

Kunnittaisia ennakkollisia väestötietoja on saatavilla kuukausittain. <http://www.stat.fi/til/vamuu/tau.html>.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Väestön perustiedot on saatavilla sähköisessä muodossa kunnittain tai kuntaa suuremmilla aluejaoilla Tilastokeskuksen veloittamattomasta Tilastotietokannasta (StatFin-tilastopalvelu) osoitteesta:

<http://tilastokeskus.fi/tup/tilastotietokannat/index.html>

Väestötilastoja vuosilta 1750–2000 on digitoitu pdf-muotoon Kansalliskirjaston Doria palveluun.

[Väestörakenne-julkaisuja Doriassa.](#)

[Väestönmuutokset-julkaisuja Doriassa.](#)

[Väestölaskenta-julkaisuja Doriassa.](#)

Maksullisessa sähköisessä Väestötilastopalvelussa on saatavilla eritellympää tietoa väestöstä mm. kunnan osa-alueittain. Palvelusta saa lähempiä tietoja osoitteesta:

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Vertailtavissa olevia alueellisia väestönmuutosaikasarjoja on saatavissa maksuttomasti vuodesta 1987 lähtien. Taulukoissa ilmoitetaan aina mitä aluejaotusta on käytetty.

Väestönmuutostietoja syntyneiden, kuolleiden ja avioliiton solmineiden määristä on saatavilla vuodesta 1749 lähtien. Vuodesta 1773 lähtien on tietoja synnyttäneistä äideistä viisivuotiskäryhmittäin ja vuodesta 1936 lähtien kaikista syntyneistä lapsista äidin iän mukaan. Vuoden 1877 tilastouudistuksen myötä kuolleista alettiin keräämään tietoja 1-vuotiskäryhmittäin, joka mahdollisti tarkkojen kuolleisuus- ja elinajan taulujen laskemisen aloittamisen 1880-luvulta alkaen. Em. tilastouudistuksen ansiosta myös maassamuutosta ja avioeroista alettiin kerätä tietoja vuosittain.

Avioliittolain muutos 1.3.2017 mahdollisti samaa sukupuolta oleville solmia avioliitto. Tämä merkitsee, että vuodesta 2017 lähtien vuosittain solmittujen avioliittojen kokonaismäärä muodostuu solmituista avioliitoista, joissa puoliset voivat olla eri tai samaa sukupuolta.

Vuosina 1980–2016 vuosittain solmittujen avioliittojen kokonaismäärä muodostui avioliitoista, joissa vähintään vaimo asui vakinaisesti Suomessa. Vuodesta 2017 lähtien eri sukupuolten solmimien avioliittojen kokonaismäärään lasketaan mukaan myös ne solmitut avioliitot, joissa vain aviomies asuu avioitumishetkellä vakinaisesti Suomessa. Uutta laskentatapaa soveltaen on kuitenkin mahdollista taulukoida taannehtivasti vertailukelpoisia eri sukupuolten solmimien avioliittojen määriä vuodesta 1990 lähtien.

Taulukoitaessa siviilisäädyn muutosten tietoja alueittain, esim. kunnittain, niissä tapauksissa, joissa pariskunta asuu vakinaisesti Suomessa, mutta puolisoiden tai osapuolien tapahtumahetken asuinkunnat eivät ole samat, valitaan eri sukupuolten muutostapahtumassa naisen asuinkunta ja samaa sukupuolten olevien muutostapahtumassa nuoremman puolison tai osapuolen asuinkunta. Menettelyn periaate on sama kuin aiemminkin. Muissa tapauksissa valitaan sen puolison tai osapuolen asuinkunta, joka asuu vakinaisesti Suomessa.

Rekisteröityjen parisuhteiden vahvistamisten määristä on saatavissa tietoja vuodesta 2002 vuoteen 2017 ja erojen määristä vuodesta 2002 lähtien. Samaa sukupuolta olevien solmimien avioliittojen ja erojen määristä on saatavissa tietoja vuodesta 2017 lähtien.

Koko maan väestönmuutosten aikasarja alkaa vuodesta 1749.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastokeskuksen muissa tilastoissa pohjatietona väestön osalta käytetään väestötilaston aineistoa. Näin ollen Tilastokeskuksen eri tilastot täsmäävät väestötietojen suhteen.

Lisätietoja

Timo Nikander   029 551 3250
Vastaava tilastojohtaja:
Jari Tarkoma

info@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

Lähde: Siviilisäädyn muutokset 2017. Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1797-6413 (pdf)